PRACOVNÉ VYUČOVANIE

Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Vzdelávacia oblasť	Človeka a svet práce
Stupeň vzdelávania	Primárne vzdelanie ISCED 1 – variant A
Predmet	Pracovné vyučovanie
Ročník	Šiesty
Časová dotácia	5 hodín týždenne 165 hodín ročne
Miesto realizácie	Trieda, EKO–učebňa, exteriér školy – prírodná záhrada, verejné priestranstvá v obci

1. Charakteristika učebného predmetu a jeho význam v obsahu vzdelávania

Pracovné vyučovanie je pre žiakov s mentálnym postihnutím najdôležitejším rehabilitačným predmetom, ktorý od najnižšieho ročníka systematicky ovplyvňuje rozvoj ich motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie ich rozumovej úrovne.
Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov.
V pracovnom vyučovaní získavajú žiaci základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a o pracovných postupoch. Učia sa rozoznávať druhy materiálov, ich vlastnosti, poznávať konštrukciu a funkciu nástrojov, učia sa hovoriť o tom, čo robia a s čím pracujú. Žiaci sa postupne primerane veku vedú k chápaniu vzťahov medzi materiálom, nástrojmi a spôsobmi práce. Postupne sa tak rozvíja ich technické myslenie a vyjadrovanie a technická pripravenosť.
Pracovné vyučovanie vzbudzuje u žiakov záujem o prácu, uspokojuje ich túžbu po činnosti, zameranie práce na užitočný výsledok vzbudzuje ich iniciatívu a pozitívny vzťah k práci, pestuje zmysel pre poriadok, cit pre krásu a vhodnosť materiálu, nástrojov a spôsobov práce.
Pri práci si žiaci osvojujú kultúrne návyky. Systematicky poznávajú hlavné prvky organizácie, hygieny a bezpečnosti pri práci. Učia sa pracovať disciplinovane, starostlivo, hospodárne zaobchádzať s materiálom a nástrojmi.
Pri výbere úloh učiteľ prihliada aj na učebnú látku ostatných predmetov. Nevyhnutnosť koordinácie pracovného vyučovania s inými vyučovacími predmetmi vyplýva z podstaty rozvoja poznávacích možností mentálne postihnutých žiakov - spájať konkrétnu činnosť s poučením, prax s teóriou.
Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpalo, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo.
Veľmi dôležitou podmienkou je materiálne zabezpečenie pracovného vyučovania. Sú to najmä pracovne a dielne, sklad materiálu, pozemok, dostatok vyhovujúcich nástrojov, pracovných a učebných pomôcok a jednotného materiálu pre žiakov.
Pracovné prostredie musí vyhovovať hygienickým podmienkam (čistý vzduch, vhodné osvetlenie, čistota pracoviska, atď.). K hygienickým podmienkam patrí aj vhodné oblečenie na pracovné vyučovanie. Nevyhnutným doplnkom dielne je príručná lekárnička.

V pestovateľských prácach sa na školskom pozemku (záhrade) určí pre jednotlivé pracovné skupiny dostatočná plocha s prihliadnutím na vek a možnosti žiakov a na technickú vybavenosť školy. Na pestovateľské práce možno využiť aj kútik prírody v každej učebni.
Na hodinách pracovného vyučovania sa používajú rôzne učebné pomôcky. Zvyčajne je to vzorový výrobok a súbor nástrojov, materiálov, potrieb a zariadení pre určitý druh práce; ďalej sú to výkresy, pracovné postupy, obrazy, ilustrácie, modely, diagramy, prírodniny, predlohy, filmy, diapozitívy a diafilmy.
Nevyhnutnou súčasťou pracovného vyučovania sú exkurzie, ktoré umožňujú žiakom už od najnižších ročníkov poznávať prácu dospelých na rozličných pracoviskách a posilňovať spojenie pracovného vyučovania so životom.
Obsah pracovného vyučovania je členený na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva, a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.
V zložke **sebaobslužné činnosti** žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.
Obsahom zložky **práce v domácnosti** je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné znalosti o potravinách, a ako udržiavať poriadok a hygienu v kuchyni. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú žiaci zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál.
V zložke **práce v dielni** si žiaci osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.
V zložke **pestovateľské práce** sa žiaci učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.
Vzhľadom na to, že nie každá škola má školský pozemok, odporúčame práce na školskom pozemku nahradiť inou činnosťou, podľa podmienok školy tak, aby bola zachovaná časová dotácia predmetu pracovné vyučovanie podľa učebného plánu.
Počet hodín pre jednotlivé zložky pracovného vyučovania si škola upravuje podľa podmienok školy a regionálnych možností.

2. Cieľ predmetu

- Upevňovať zručnosti získané v nižších ročníkoch,
- osvojiť si základné vedomosti a zručnosti v spracovaní pôdy, siatí semien, sadení priesad a zbere plodín,
- upevniť poznatky o základných druhoch dreva a prehĺbiť manuálne zručnosti pri práci s ním,
- oboznámiť sa s vlastnosťami organického skla a novoduru, s ich použitím v praxi,
- zdokonaľovať rozličné spôsoby montáže a demontáže osvojené v predchádzajúcich ročníkoch
- osvojiť si manuálne zručnosti pri práci so strojčekmi na mletie mäsa, maku, strúhanky,
- osvojiť si názvoslovie pracovných nástrojov a postupov

3. Obsah učebného predmetu

I. Sebaobslužné činnosti - 5 hodín

Osobná hygiena.
Starostlivosť o vlasy – česanie, umývanie šampónom. Ničenie vši detskej.

II. Práce v dielni - 70 hodín

Práce s papierom a kartónom

Zdokonaľovanie osvojenej techniky, zvyšovanie požiadaviek na presnosť práce. Zošívanie zošitov, meranie, orezávanie, rezanie, lepenie a používanie knihárskeho materiálu a pomôcok. Zhotovovanie zošitov s orezanými okrajmi, škatúľ, dosiek s pláteným chrbtom, rámik – pasparta a iné.

Modelovanie

Modelovanie dutých predmetov aj s použitím modelárskeho očka a špachtle – guľa, valec, hrnčeky, vázy, misy, duté vajíčka. Modelovanie figúrky s vystihnutím pohybu. Práca so sadrou, odlievanie do formy, kašírovanie, vyškrabovanie predkresleného vzoru - sadrové odliatky, geografické makety.

Montážne a demontážne práce

Samostatná práca podľa predlohy. Zostavovanie zložitých pohyblivých modelov z kovovej stavebnice. Zdokonaľovanie rozličných spôsobov montáže a demontáže osvojené v predchádzajúcich ročníkoch.

Práce s drevom

Upevnenie poznatkov o základných druhoch dreva (mäkké a tvrdé drevo) a oboznamovanie sa s ich priemyselným spracovaním (rezivo – hranoly, dosky, latky, preglejky, dyhy). Obrábanie dreva základnými technikami, používanie svorkovníc. Rezanie malou rámovou pílkou a chvostovkou. Vŕtanie nebožiecom a kolovrátkom. Spájanie dreva skrutkami do dreva, brúsenie, lakovanie. Výrobky: podložka pod hrniec, jednoduchý svietnik, hračka, vešiak na šaty, kŕmidlo.

Práce s kovom

Práca s medeným, hliníkovým a tenkým oceľovým drôtom, oboznamovanie sa s ich vlastnosťami a najvhodnejším využitím. Meranie, strihanie, spletanie, ohýbanie, vyrovnávanie drôtu, používanie rôznych klieští.

Práce s plastmi

Oboznamovanie sa s vlastnosťami organického skla a novoduru, s ich použitím v praxi. Ich opracovanie- meranie, obrysovanie, rezanie, vŕtanie, pílenie, brúsenie, leštenie. Lepenie novoduru. Výrobky: geometrické tvary, stojan na servítky, stierka, dekoračné a úžitkové predmety.

Práce s rozličným materiálom

Náplň určí učiteľ.

III. Pestovateľské práce - 45 hodín

Úprava a spracovanie pôdy - rýľovanie, hrabanie. Úprava hriadok. Zvyšovanie úrodnosti – hnojenie, striedanie plodín. Siatie a sadenie plodín podľa priority kultivarov v regióne. Príprava sadeníc – siatie, pikírovanie, presádzanie priesad. Zavlažovanie, kyprenie pôdy, jednotenie zeleniny. Poznávanie škodcov a ochrana pred nimi. Prirodzená ochrana a spolužitie rastlín. Zber plodín, úprava pôdy po zbere, uskladnenie. Úžitková záhrada na okne, balkóne, loggii. Oboznamovanie sa s ošetrovaním ovocných stromov a kríkov. Zber ovocia a uskladnenie. Letničky, dvojročné rastliny, trvalky, skalničky. Kvety na balkóne a loggii. Izbové kvety, hydroponické pestovanie rastlín. Viazanie a aranžovanie kvetín.

IV. Práce v domácnosti - 40 hodín

Hygiena v domácnosti.

Čistenie podlahovej krytiny, nábytku. Čistiace prostriedky a bezpečnosť pri práci s nimi. Pranie osobnej bielizne.

Príprava pokrmov

Nátierky, puding, polievky, pokrmy zo zemiakov. Obsluha plynového a elektrického sporáka. Práca so strojčekmi na mletie mäsa, maku, strúhanky.

Šitie
Oboznamovanie sa s pomôckami a nástrojmi pre ručné šitie a s drobnou textilnou a technickou prípravou. Základné stehy. Pomocné stehy. Obnitkovacie stehy. Prišívanie zapínadiel. Zošívanie dvoch látok jednoduchým stehom (chňapka). Navliekanie nite, šitie bez nití.
Háčkovanie
Háčkovanie s vlnou. Krátky a dlhý stĺpik. Pridávanie do kruhu. Opakovanie a zdokonaľovanie techniky (ihelníček, podložka).
Pletenie Ručné pletenie hladkých a obrátených očiek, začínania a ukončenie (šál, čelenka).
V. Základy technického kreslenia - 5 hodín
Učivo základov technického kreslenia aplikujeme v súlade s konkrétnym výrobkom, na ktorom žiaci pracujú. Rysovacie potreby, manipulácia s nimi. Technické normalizované písmo. Druhy čiar a ich využitie: hrubé – obrysové, tenké - pomocné, rozlišovacie (využívanie hrúbky čiar a tvrdosti ceruziek). Rysovanie priamok, úsečiek : základné pojmy – opakovanie, rysovanie úsečiek danej dĺžky, označovanie úsečiek, premieňanie dĺžkových jednotiek, smer úsečiek, priamok.

4. Metódy a formy práce

Upevňovať poznatky z predchádzajúcich ročníkov. Rešpektovať požiadavky bezpečnosti a hygieny pri každej práci. Byť opatrný pri obsluhe kuchynských spotrebičov. Praktické činnosti uvedené v prácach v dielni sú pre chlapcov povinné v celom rozsahu, pre dievčatá sa urobí výber tak, aby bola zastúpená práca s každým materiálom. Praktické činnosti uvedené pre práce v domácnosti sú pre dievčatá povinné v celom rozsahu, pre chlapcov sa urobí výber tak, aby boli zastúpené práce pri hygiene v domácnosti, základy šitia a varenia.

5. Medzipredmetové vzťahy

Základné pracovné vedomosti a zručnosti žiak aplikuje takmer vo všetkých vyučovacích predmetoch. Nadobudnuté zručnosti v starostlivosti o hygienu tela, v domácich prácach a v pestovateľských prácach sa premietajú do vlastivedy, fyziky, chémie, telesnej výchovy a etickej výchovy. Pri prácach v dielni ide hlavne o matematiku, výtvarnú výchovu, prírodopis a slovenský jazyk.

6. Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Sebaobslúžné činnosti	Starostlivosť o vlasy – umývanie šampónom Čistenie vlasov
	Práce v dielni	Práca s papierom a kartónom - používanie knihárskeho materiálu, pomôcok a zdokonalenie práce s papierom
		Modelovanie - odlievanie sadry do formy a kašírovanie
		Práce s plastmi - Výroba menovky
	Pestovateľské práce	Úprava hriadok, zvyšovanie úrodnosti a hnojenie pôdy a striedanie plodín
	Práce v domácnosti	Príprava pokrmu – nátierka, puding, polievka a pokrmy zo zemiakov
		Šitie – chňapka, navliekanie nite a šitie bez

		nití Pletenie – šál a čelenka
Ochrana života a zdravia	Práce v dielni	Práca s drevom - Základné druhy dreva, mäkké a tvrdé drevo, priemyselné spracovanie dreva, výroba reziva – hranoly
		Práce s plastmi - Výroba stojanu na servítky, stierky a dekoračného predmetu
	Pestovateľské práce	Úprava a spracovanie pôdy, rýľovanie a hrabanie na záhrade a zber ovocia
	Práce v domácnosti	Háčkovanie – ihelníček, podložka, hladké očká a obrátené očká
Environmentálna výchova	Práce v dielni	Práca s papierom a kartónom - Zošívanie zošitov, meranie zošitov a orezávanie a rezanie papiera
		Práca s kovom - Práca s medeným, hliníkovým a oceľovým drôtom
		Práce s drevom - Výroba podložky pod hrniec, jednoduchého svietnika, hračky
	Základy technického kreslenia	Samostatná práca podľa predlohy, zostavenie pohyblivých modelov z kovu, jednoduchá montáž a demontáž
	Pestovateľské práce	Úžitková záhrada na okne na balkóne a v loggii, ošetrovanie ovocných stromov
		Ošetrovanie kríkov, letničky, dvojročné rastliny a trvalky a skalničky
	Práce v domácnosti	Čistenie podlahovej krytiny a nábytku, čistiace prostriedky, pranie osobnej bielizne
Regionálna výchova a ľudová kultúra	Práce v dielni	Práce s papierom a kartónom - zhotovovanie zošitov s orezanými okrajmi, škatúľ a rámčeka
		Práce s drevom - vŕtanie nebožiecom a kolovrátkom, spájanie dreva skrutkami
	Pestovateľské práce	Siatie a sadenie plodín, príprava sadeníc – siatie, pikírovanie a presádzanie priesad
		Kvety na balkóne, v loggii a izbové rastliny, hydroponické pestovanie rastlín
	Práce v domácnosti	Obsluha plynového a elektrického sporáka, práca so strojčekom na mletie mäsa, maku a strúhanky
		Šitie – základné stehy, pomocné stehy, obnitkovacie stehy a prišívanie zapínadiel
Mediálna výchova	Práce v dielni	Modelovanie - Modelovanie dutých predmetov, s modelárskym očkom – guľa, valec
		Práce s plastmi - vlastnosti organického skla, novoduru a zhotovenie geometrických tvarov
	Pestovateľské práce	Zavlažovanie priesad , kyprenie pôdy, jednotenie zeleniny a poznávanie škodcov
		Viazanie kvetín, aranžovanie kvetín, spoznávanie bylín, výroba herbára
	Práce v domácnosti	Háčkovanie – s vlnou, krátky stĺpik, dlhý

		stĺpik a pridávanie do kruhu
Multikultúrna výchova	Práce v dielni	Práce s drevom - obrábanie dreva základnými technikami, používanie svorkovníc Výroba kŕmidla
		Práce s kovom - meranie drôtu, strihanie a spletanie, ohýbanie a vyrovnávanie drôtu
	Pestovateľské práce	Ochrana pred škodcami, prirodzená ochrana rastlín, spolužitie a uskladnenie rastlín
	Práce v domácnosti	Šitie – pomôcky na šitie, nástroje pre ručné šitie, drobná textilná a technická príprava

7. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:
-odborné publikácie k daným témam
-encyklopédie
-webové stránky
-materiálno-technické a didaktické prostriedky
-pomôcky k jednotlivým vyučovacím jednotkám
IKT zdroje

8. Hodnotenie predmetu

Na hodnotenie predmetu vychádzame s Metodických pokynov č. 19/2015 na hodnotenie žiakov špeciálnej školy. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 6. ročníka je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známkami.